

הקדמה

הפנים הרבות והמצולקות של היצירות

ספר זה עוסק במערכת היחסים המורכבת שבין הצורה הגבוהה ביותר של הפעילות האנושית — יצירות — לבין השיגעון ומחלות הנפש. גיבורי הספר הזה הם שורה של אישים גאוניים ובולטים בתחומים שונים: סופר ומשורר, שלושה ציירים, שני מוזיקאים, פסיכיאטר-מדען, ומהפכן-מדינאי. המכנה המשותף של אישים אלה הוא שהם חיו ברוסיה במאה התשע-עשרה בתקופה מיוחדת של פריחה תרבותית ואמנותית. לבד מכישרונותיהם היצירתיים יוצאי הדופן — איש איש בתחומו — לאישים הדגולים הללו יש מכנה משותף נוסף והוא גורלם הטרגי. אחד התאבד, אחר נהרג בדו־קרב, שניים נטרפה עליהם דעתם, עוד שניים התמכרו לאלכוהול, ועוד שניים מתו מסיבוכים של מחלת מוח קשה. התהליכים הפסיכופתולוגיים האלה הביאו בסופו של דבר לפגיעה ביצירתם ואף למותם. אולם מאבקם ב"דמונים" הפנימיים שלהם הוא גם, במידה רבה, מה שהקנה את המשמעות לחייהם וגם ליצירתם. כמעט מובן מאליו, שעל מנת להבין את מהות יצירתם, יש להבין גם את מבנה אישיותם ואת המרכיבים הפסיכופתולוגיים השונים שהשפיעו עליה ועל חייהם. בספר הבאנו דוגמאות לרוב האפשרויות הפסיכופתולוגיות — חסכים התפתחותיים, אובדן מוקדם בילדות, הפרעות פסיכיאטריות מרכזיות כמו הפרעות במצב הרוח (הפרעות אפקטיביות, בלשון המקצועית) ופסיכוזה. הדגמנו גם את השפעתם של גורמים אורגניים, כמו מחלת מוח (בעקבות זיהום) או התמכרות לאלכוהול, על ההתנהגות ועל מהלך החיים.

גאונות ושיגעון

אליעזר ויצטום ולדימיר לרנר

